

Рецензия

От: професор Георги Фотев Георгиев, доктор на философските науки: Нов български университет

На: дисертацията на тема „Публичният интерес в управлението на местно ниво“ за присъждане на научна степен “доктор на науките” по професионално направление 3.3. Политически науки (Публична администрация), искана от доцент д-р МИЛЕНА ХРИСТОВА СТЕФАНОВА, катедра по Публична администрация при Философски факултет на СУ “Св. Климент Охридски”.

Дисертационният труд на доц. д-р Милена Стефанова е придружен, както повелява научният законодател, с Автореферат и други изискуеми от академичния законодател документи, които са изрядни. Спазени са всички изисквания за провеждането на Защитата.

Доц. д-р Милена Стефанова е известен и уважаван учен и университетски преподавател сред изследователите у нас в областта на публичната администрация, сред някои колегиални среди в чужбина, сред други професионални области като социология, политология и административно право, в по-широката университетска общност и сред дейци от областта на публичната администрация. Милена Стефанова е завършила социология в СУ „Св. Климент Охридски“. Тя беше студентка, която се отличаваше сред колегите си и аз бях уверен, че ще има плодотворно бъдеще в науката. Милена Стефанова се ориентира в началото на академичната си кариера към новата по онова време у нас научна дисциплина публична администрация и се утвърди като един от пионерите в научното и университетско институционализиране у нас на тази мултидисциплинарна наука.

„Публична администрация“, подобно на историята, е двояко название – на предмета и на науката за този предмет. В такива случаи няма друго решение на проблема тъй като науката е мултидисциплинарна. Тя е вътрешно единство на социология, политология, (административно) право, психология (индивидуална и социална), етика, технология на управлението и др. Проблемът не се свежда до фонови знания. Мултидисциплинарната перспектива е интегрална. Доц. М. Стефанова има специализирания безценен практически опит като общински съветник в столична община, избрана от столичани, и международен опит, натрупан от нейните обществени функции във връзките с институции на ЕС. Тя е била зам.-ректор на СУ „Св. Кл.

Охридски“. Не е възможно да се спирам по-подробно на въпроса. За науки като публичната администрация релевантният практически опит е от първостепенна важност.

Темата „Публичният интерес в управлението на местно ниво“ на дисертационния труд на доц. Милена Стефанова е неразработена у нас теоретически и предметът не е изследван емпирично на основата на промислен теоретичен модел . Откъслечни сондажни проучвания са с конюнктурен характер. Темата е актуална в двояк смисъл: в научно отношение и с оглед на специфицираните управленски практики. Остро актуален е също така **главният проблем на дисертацията - дали и как при управлението на местно ниво се защитава публичният интерес.** Изборът на темата не е въпрос на хрумване, което се среща не рядко и при дилетантите. За разлика от дилетанта сериозният учен довежда ценното хрумване докрай (Вебер). Дисертацията на доц. М. Стефанова е образцов пример. Тя е учен със завидна ерудиция в областта, отличава се с аналитично, прецизно в детайлите и креативно мислене. Публичната администрация е позитивна (емпирична) наука, макар че като мултидисциплинарна включва в изводите си и предписания, но това е гранична тема. Доц. Стефанова има впечатляваща чувствителност към емпиричния факт. Това е забележително качество. Вероятно то е култивирано в нейния практически опит в публичната администрация, което вече не случайно отбелязах.

Дисертацията е композирана по изискан концептуален начин. В Увода а очертани характера, предмета и теоретичната рамка на изследване, дефиниран е главния проблем на изследването, финалната цел, задачите, които подлежат на решаване, методите, хипотезите, подлежащи на верифициране или пък на евентуално фалшифициране. Формулирана е **основната теза** на дисертационния труд, която естествено е откритоена и в Автореферата и не е необходимо да бъде цитирана. Всеки компетентен страничен наблюдател ще разпознае академичния канон, който за съжаление в днешните научни среди нерядко не се познава или пък лекомислено се пренебрегва със скрит мотив за замъгляване на научния дискурс, създаващо илюзията на дълбокомислие и оригиналничене. Подходът на доц. Милена Стефанова е въпрос и на интелектуална честност, която смятам за висша добродетел в науката. Връзките между теория, метод и предмет са вътрешни, което е отбелязано в дисертацията изрично и се установява от аналитичния прочит на труда. Използвани са качествени и количествени методи и по-конкретно,

това, което се обозначава като деск рисърч за разлика от полевите или теренните методи, клъстърен анализ и сравнителен анализ. Важно значение има анализът на съдържание, но буди недоумение, защо се нарича „тривиален“. Това е неуместно.

Ключови понятия на теоретичната схема или на концептуалната схема, или на координатната система, които в мои трудове съм подчертавал, че са едни и същи по смисъл, на изследването са: публичен интерес(интереси), местна власт, централна власт, институции/субекти на местната власт, публична полза, публично благо, местна общност, структурирана социална среда, защита на публичния интерес и др. В първа глава на дисертационния труд е отелено специално внимание на понятието публичен интерес с акцент върху съвременен третиране на това понятие. Това внимание е основателно, тъй като езикът на социалните и хуманитарните науки произхожда най-вече от естествения език, което не е случайно (въпросът е специален), но това е свързано в някои отношения с много сериозни проблеми, на което е обърнал внимание пръв Емил Дюркем в своето класическо съчинение „Правилата на социологическия метод“. Теоретичното проясняване на понятието публичен интерес е съществен въпрос при конструирането на координатната система по ще една причина, а тя е претенцията на съвременната психологията, обсебила това понятие. Съществува инерцията в научните практики на редица социални науки да си служат с психологическото понятие за интерес. Мултидисциплинарната наука публична администрация, както всяка зряла наука и достатъчно строга наука, е теория на **действителността**. Публичната администрация е многомерна социална действителност. Често съм изтъквал, че хората виждат това, което знаят, и тъкмо по тази причина придавам особено значение на първата глава на рецензирания труд, посветена на теоретичното проясняване на фундаменталното понятие публичен интерес . Доц. Милена Стефанова употребява израза „разпознаване на публичния интерес“, което е много удачно, но също така и красиво.

Изградената теоретично промислена координатна система е заредена с описателни, обяснителни и евристични възможности и по тази причина предметната действителност се разкрива отчетливо в хода на изследването. Авторката на дисертацията разграничава два кръга на компетентности на местната власт. Разбира се, на първо място във фокуса на изследователския интерес е сферата на местното самоуправление, която естествено е във връзки, зависимости и взаимодействия с централната власт. Отношенията на тези власти, в т.ч. в

йерархичен и субсидиарен смисъл са правно регламентирани.

В съвременната публична администрация, политология и други науки от това семейство не рядко се използва понятието „добро управление“, което има нормативен нюанс, и по тази причина е необходимо да се употребява внимателно в позитивните науки. Това понятие има подобаващо място в аналитичния инструментариум на обсъжданата дисертация. За доц. Милена Стефанова доброто управление на местно ниво е свързано с баланс на разнообразните интереси, които естествено се намират в напрежения, латентни или пък явни противоречия и конфликти. Във всекидневния език има честа употреба израза „конфликт на интереси“, който има специфично значение в условията на правовата държава и обществената среда, в която върховенството на правото не се поставя под въпрос от колективното съзнание. В дисертацията се прави разграничение между двете различни значения на израза. В единия случай конфликтите публичните интереси на членовете на местната общност са естествени няма как да съществува преустановена хармония, в другия случай конфликтът на интереси е в разрез с обществения морал и в не рядко е в нарушение на правните норми, които регламентират социалните действия. В публичното пространство неизменно присъства темата за корупцията и поради повърхностно третиране и заиграване със сензационност се стига до банализиране. Разработката в дисертацията на проблема осветлява негативния феномен и по този начин се дават ефективни инструменти, както на местната общественост, така и на органите и лицата, които имат готовност да се противопоставят ефективно на корупцията.

През последните десетилетия се разгръща мощна вълна на оценяващите изследвания (Evaluative research). Писал съм по темата и съм се опитвал да привлека изследователски интереси в академичната общност у нас. Третата глава на дисертацията е по същество посветена на методологичната страна Evaluation Research на въпроса. Постиженията на доц. Стефанова заслужават висока оценка и съм убеден, че ще са предизвикателства към изследователите и експертите от научната област публична администрация. Заетите в местната власт, както и местната общественост се интересуват и занимават с оценяване, но тук става дума за нещо по-различно, тава дума за научно проблематизиране и тематизиране.

Дисертацията „Публичният интерес в управлението на местно ниво“ е значим научно постижение на доц. Милена Стефанова, но постижението не е само на един зрял учен, но на

националната публична администрация като познавателно и социално институционализирана научна дисциплина. Самооценката за научните приноси е основателна. Посочените приноси се съдържат в дисертационния труд. Значим принос в дисертационния труд е оригиналната концептуална схема (координатна система), в която осево значение има понятието публичен интерес и други ключови понятия, които бяха вече посочени. На основата и в хоризонта на координатната система е разработена теория със среден обseg относно защитата в смисъл продуктивното функциониране на местната власт с глед на публичния интерес. С този главен научен принос са свързани и редица приноси, които доказват обяснителните възможности на въпросната теорията, от една страна, и в същото време те имат самостоятелно значение. Тези приноси се заключават в нови факти, систематизирани в табличен и не само в табличен формат, в разкриване и дефиниране на емпирични закономерности по отношение на местната власт и нейното призвание да защитава публичния интерес в границите на територията на която се простира.

Значим научен принос са разработените системи от индикатори, чиято описателна и евристична стойност е доказана в проведените емпирични изследвания. Въпросните индикатори могат да бъдат използвани и от други изследователи, които биха се обърнали към оценка на дейността на местната власт.

Необходимо е да се обърне специално внимание върху разкритите и ясно дефинирани проблеми в упражняването на местната власт в служба на публичния интерес и особено на това, което авторката нарича „дефицити в законодателството“. Това е много съществен и поливалентен научен принос.

Не е нужно да се спирам на редица други научни приноси, които доц. Милена Стефанова е систематизирала и формулирала по убедителен начин в Самооценката. Има достатъчни основания да се обобща, че научните приноси на дисертационния труд отговарят на високите стандарти за присъждане на исканата научна степен.

При оценяване на дисертационния труд се изисква части от темата да са вече публикувани, което е напълно резонно. Под печат е монографията „Публичният интерес в управлението на местно ниво“ от авторитетното УИ „Св. Климент Охридски“ и седем статии и студии, някои от които в съавторство. Приложена е справка на цитирания на публикации на доц. Стефанова по темата на дисертацията. Тези положителни оценки подкрепят оценките в настоящата рецензия.

Публична администрация се преподава в редица български университети, сред които СУ „Св. Климент Охридски“ е водещ благодарение на катедрата Публична администрация в която доц. Милена Стефанова има първостепенна роля за развитието на университетската дисциплина и подготовката експерти. Публичната администрация е изправена пред все нови и нови предизвикателства в условията на непрестанни социални промени и нарастваща комплексност на обществото. Вместо критични бележки при обсъждане на дисертационен труд, академична традиция, която не поставям под въпрос, бих отправил при защитата доц. Стефанова да вземе отношение към най-належащи според нея необходими реформи във функционирането на местната власт с оглед защитата на публичния интерес. Как тя оценява развитието на критична публичност, особено на местно ниво, което смятам за болезнен въпрос в нашето общество, макар че в последно време да сме свидетели на протестни действия.

Дисертацията на доц. д-р Милена Стефанова „Публичният интерес в управлението на местно ниво“ има висока научна стойност и отговаря на остри обществени потребности на местните власти и общности у нас. Ето защо моят недвусмислен извод и препоръка е уважаемите членове на научното жури е да гласуват единодушно за присъждане научната степен доктор на науки на доц. д-р Милена Христова Стефанова. Това е заслужено признание на учен, който вече има своето място в нашата национална наука. Аргументите подкрепящи моя недвусмислен положителен извод са пред специализираната научна общност и всички експерти по проблематиката на дисертационния труд. Но към всичко това ще добавя нещо извънредно важно, когато става дума за наука. На Милена Стефанова, надарен учен, е вътрешно присъща най-висшата научна добродетел- интелектуалната честност.

Проф. Георги Фотев

януари-февруари 2019